

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 56/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti A. D., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., K., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000 na neverejnom zasadnutí 15. marca 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava III p o r u š i l základné právo A. D. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. A. D. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania A. D. v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. M. K., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti A. D. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. októbra 2005 doručená sťažnosť (doplnená 18. novembra 2005) A. D., bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. K., K., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000.

Sťažovateľka uviedla, že 2. júna 2000 podala okresnému súdu žalobu o náhradu mzdy, ktorou sa voči S., s. r. o. (ďalej len „žalovaný“) domáhala náhrady z dôvodu neplatného skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa. Prvé pojednávanie vo veci sa konalo 12. júna 2002, t. j. po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby, a druhé 6. septembra 2002, na ktorom bol vo veci vyhlásený rozsudok. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo zástupkyňi sťažovateľky doručené až 23. januára 2003, t. j. po viac ako štyroch mesiacoch od jeho vyhlásenia. Na pojednávaní Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) bol 30. septembra 2003 rozsudok okresného súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Písomné vyhotovenie tohto rozhodnutia krajského súdu bolo

okresnému súdu doručené 13. novembra 2003. Dňa 4. februára 2004 sťažovateľka opätovne žiadala okresný súd o pokračovanie v konaní. Dňa 23. februára 2004 okresný súd doručil zástupcovi sťažovateľky uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Co 78/03 z 30. septembra 2003, t. j. po viac ako troch mesiacoch od jeho doručenia odvolacím súdom okresnému súdu. Z pojednávania 1. marca 2004 sa sťažovateľka a jej právny zástupca ospravedlnili. Ďalšie pojednávanie sa konalo 7. apríla 2004, na ktorom boli doručené súdom požadované doklady. Dňa 1. júna 2005 sťažovateľka žiadala okresný súd o pokračovanie v konaní z dôvodu, že od posledného pojednávania vo veci uplynulo viac ako 13 mesiacov. Pojednávanie vo veci 26. septembra 2005 bolo odročené na 6. október 2005 za účelom vyhlásenia rozsudku. Vzhľadom na trvanie súdneho sporu (viac ako 5 rokov s opakovanými priet'ahmi) považuje sťažovateľka postup okresného súdu za rozporný s ústavným právom sťažovateľky na rozhodnutie o jej nárokoch v súdnom konaní bez priet'ahov.

Sťažovateľka okrem dĺžky konania zdôraznila aj charakter sporu, keďže ide o nároky z pracovného pomeru, ktoré majú vplyv na sociálne a existenčné zabezpečenie sťažovateľky. Sťažovateľka žiada aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré zdôvodnila najmä nepriaznivou životnou a majetkovou situáciou, ako aj stratou právnej istoty v pracovnoprávných vzťahoch.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol, že:

„Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000 porušil právo A. D., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov zaručených v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd SR prikazuje Okresnému súdu Bratislava III, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 37/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

A. D. sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

A. D. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť jej právnemu zástupcovi do jedného mesiaca odo dňa doručenia tohto nálezu.“

Vec bola uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 56/06 zo 14. februára 2006 prijatá na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci vyjadril predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr. 4006/05 z 20. januára 2006 doručeným ústavnému súdu 1. februára 2006, v ktorom uviedol:

„Je pravdou, že vo veci sa nekonalo v období od uplynutia pätnásťdňovej lehoty odporcovi na vyjadrenie k návrhu na začatie konania, ktorý mu bol doručený dňa 02. 10. 2000 do nariadenia pojednávania na deň 12. 06. 2002 úpravou sudkyne zo dňa 16. 05. 2002, čo však pripisujem preťažnosti sudkyne, ktorá pracuje v súdnom oddelení s 520 nevybavenými vecami.

V tejto súvislosti poukazujem na to, že na súde podľa prepočtov Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky chýba 15 sudcov, v Bratislave 71 a na Slovensku 528, aj keď viem, že z hľadiska rozhodovania ústavného súdu to právny význam nemá.

Na ústnom pojednávaní netrvám.“

Právny zástupca sťažovateľky 1. marca 2006 doručil ústavnému súdu list, v ktorom uviedol, že netrvá na ústnom prejednaní veci a vyčíslil trovy konania za štyri úkony právnej pomoci a štyri režijné paušály spolu vo výške 10 847 Sk.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ale najmä z obsahu súdneho spisu týkajúceho sa právnej veci sťažovateľky ako žalobkyne proti žalovanému o náhradu mzdy vo výške 388 903 Sk s prísl. vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 28 C 37/00 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci:

Dňa 2. júna 2000 bola okresnému súdu doručená žaloba.

Dňa 28. septembra 2000 okresný súd zaslal žalobu žalovanému na vyjadrenie.

Dňa 16. mája 2002 právny zástupca žalobkyne požiadal o vytýčenie pojednávania.

Dňa 16. mája 2002 okresný súd vytýčil termín pojednávania na 12. jún 2002.

Dňa 24. mája 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne na zaslanie dokladov.

Dňa 24. mája 2002 okresný súd vyzval žalovaného na zaslanie dokladov.

Dňa 31. mája 2002 bol pripojený spis sp. zn. 28 C 11/98 o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru.

Dňa 12. júna 2002 sa uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 6. septembra 2002 sa uskutočnilo pojednávanie. Na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 18. septembra 2002 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie trov právneho zastúpenia žalobkyne.

Dňa 27. septembra 2002 zákonná sudkyňa požiadala o súhlas na predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 30. októbra 2002.

Dňa 30. októbra 2002 zákonná sudkyňa požiadala o súhlas na predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 18. novembra 2002.

Dňa 18. novembra 2002 zákonná sudkyňa požiadala o súhlas na predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 20. decembra 2002.

Dňa 6. februára 2003 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalobkyne.

Dňa 25. februára 2003 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu žalovaného na vyjadrenie k odvolaniu žalobkyne.

Dňa 27. marca 2003 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 23. júla 2003 okresný súd zaslal krajskému súdu podanie právneho zástupcu žalobkyne (doplnenie dôvodov odvolania), ktoré bolo okresnému súdu doručené 23. júla 2003 (teda po predložení spisu odvolaciemu súdu).

Dňa 9. septembra 2003 bol určený termín pojednávania na 30. september 2003.

Dňa 30. septembra 2003 sa uskutočnilo pojednávanie. Krajský súd vec zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 13. novembra 2003 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 8. decembra 2003 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalobkyne o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 6. februára 2004 bola okresnému súdu doručená žiadosť právneho zástupcu žalobkyne o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 18. februára 2004 okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobkyne na zaslanie dokladov.

Dňa 26. februára 2004 bolo okresnému súdu doručené faxové podanie právneho zástupcu žalobkyne, ktorý ospravedlnil svoju neprítomnosť na pojednávaní 1. marca 2004.

Dňa 1. marca 2004 sa konalo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu žalobkyne.

Dňa 15. marca 2004 okresný súd urgoval právneho zástupcu žalobkyne na zaslanie dokladov.

Dňa 7. apríla 2004 sa konalo pojednávanie.

Dňa 18. augusta 2004 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalobkyne.

Dňa 8. marca 2005 okresný súd vyzval S. p., Daňový úrad K., M., s. r. o., a O., a. s., K. na zaslanie dokladov.

Dňa 17. marca 2005 O., a. s., doručila okresnému súdu odpoveď na jeho výzvu.

Dňa 21. marca 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď S. p.

Dňa 29. marca 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď Daňového úradu K.

Dňa 3. júna 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie žalobkyne, v ktorom žiada okresný súd, aby konal vo veci.

Dňa 25. júla 2005 okresný súd urgoval D., a. s., v likvidácii na vyjadrenie k výzve.

Dňa 25. júla 2005 okresný súd požiadal S. p. o poskytnutie informácií.

Dňa 25. júla 2005 okresný súd vyzval M., s. r. o., na zaslanie dokladov.

Dňa 22. augusta 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď S. p., pobočky K.

Dňa 7. septembra 2005 bol určený termín pojednávania na 26. september 2005.

Dňa 23. septembra 2005 bola okresnému súdu doručená odpoveď M., s. r. o.

Dňa 26. septembra 2005 sa konalo pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku.

Dňa 3. októbra 2005 právna zástupkyňa žalovaného nahliadla do súdneho spisu.

Dňa 3. októbra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie trov právneho zastúpenia právneho zástupcu žalobkyne.

Dňa 3. októbra 2005 bolo okresnému súdu doručené vyčíslenie trov právneho zastúpenia právneho zástupcu žalovaného.

Dňa 4. októbra 2005 bolo okresnému súdu doručené podanie A., s. r. o., ohľadom doby zamestnania žalobkyne.

Dňa 6. októbra 2005 sa uskutočnilo pojednávanie. Na pojednávaní bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 31. októbra 2005 zákonný sudca požiadal o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 30. novembra 2005.

Dňa 30. novembra 2005 zákonný sudca požiadal o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku do 16. januára 2006.

III.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúmal ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (III. ÚS 175/04, III. ÚS 229/04 a iné).

Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o nárokoch z pracovného pomeru, ktoré majú nesporne pre sťažovateľku aj jej sociálne a majetkové pomery značný význam.

Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu dospel ústavný súd k záveru, že ide o štandardnú žalobu, ku ktorej je bohatá judikatúra, a okresnému súdu sú známe postupy dokazovania vo veciach náhrady mzdy z pracovného pomeru.

Pokiaľ ide o druhé kritérium posudzovania veci, a to správanie účastníkov, zo spisu je zrejmé, že sťažovateľka postupovala vo veci aktívne a mala snahu o skoré ukončenie sporu.

Ústavný súd pripomína, že z ustanovenia § 101 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva pre účastníka konania procesná povinnosť prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania poskytnutím náležitej súčinnosti súdu v záujme zabezpečenia plynulého postupu v konaní.

V sporovom konaní, akým je aj posudzované konanie, nesie procesnú zodpovednosť za riadne uvedenie návrhu na rozhodnutie vo veci samej, predkladanie dôkazov a iných úkonov potrebných na dosiahnutie účelu takého konania vo výraznej miere účastník (III. ÚS 347/04).

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, okrem sťažovateľky aj predseda okresného súdu uviedol, že došlo k zbytočným priet'ahom, tieto sa však napriek názoru ústavného súdu snažil ospravedlniť množstvom nevybavených vecí v senáte zákonnej sudkyne.

Ústavný súd nemôže akceptovať takéto ospravedlnenie, ktoré je z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

Ústavný súd zistil, že okresný súd bezdôvodne nekonal od 28. septembra 2000 (výzva na vyjadrenie sa k žalobe) do 24. mája 2002 (výzva právnomu zástupcovi žalobkyne na zaslanie dokladov), od 7. apríla 2004 (pojednávanie) do 8. marca 2005 (výzva súdu na zaslanie dokladov), čo spolu predstavuje priet'ahy v konaní temer 30 mesiacov.

Ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku uvedeného obdobia nečinnosti okresného súdu, v ktorom dochádzalo k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní, došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj k porušeniu práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou z označených práv fyzických osôb je zabezpečiť odstránenie stavu ich právnej neistoty.

S'ťažovateľka žiadala aj o vydanie príkazu okresnému súdu vo veci konať v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy.

Ústavný súd zistil, že okresný súd vo veci rozhodol 31. októbra 2005, avšak zákonný sudca 30. novembra 2005 požiadal predsedu súdu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozhodnutia.

Keďže ústavný súd zistil, že nebola zabezpečená právna istota s'ťažovateľky, ktorú predstavuje až právoplatné rozhodnutie, prikázal okresnému súdu vo veci konať (bod 2 výroku nálezu).

S'ťažovateľka žiadala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, ktoré aj primerane zdôvodnila.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie označených práv s'ťažovateľky, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a samotné konštatovanie porušenia sa javí ako nepostačujúce, priznal s'ťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Sťažovateľka požiadala o priznanie trov právneho zastúpenia prostredníctvom svojho obhajcu vo výške 10 847 Sk.

Ústavný súd postupoval podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému z účastníkov konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Výšku trov stanovil ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za dva úkony právnej pomoci a dva režijné paušály spolu vo výške 5 302 Sk (bod 4 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006